

Kvalitativ forskningsmetodik med samlade forsknings- erfarenheter i Sverige

Recenserad bok: Kvalitativa metoder helt enkelt!

Författare: Gunilla Klingberg och Ulrika Hallberg (red.)

Förlag: Studentlitteratur AB, 2021

Inom såväl den högre utbildningen som inom forskningen används olika vetenskapliga metoder för bearbetning och analys av insamlat material. Det handlar om såväl kvalitativa metoder som kvantitativa metoder. Det finns ett stort antal metodböcker som är inriktade inom olika ämnesdiscipliner i Sverige. Likaså finns flera metodböcker som är översatta från engelska till svenska.

Nu har en helt ny metodbok utkommit vid förlaget Studentlitteratur. Boken ”Kvalitativa metoder helt enkelt!” är en unik bok eftersom den spänner över flera olika ämnes- och vetenskapsfält. Här skulle jag vilja beskriva boken som särskilt förtjänstfull eftersom den har samlat så mycket gedigen kunskap och erfarenhet som finns hos kvalitativa forskare. Läsaren får möta allt detta i en helt ny och innovativ metodbok. Det är glädjande och med en stor nyfikenhet som läsare konstaterar jag att boken kommer att vara särskilt användbar i såväl den högre utbildningen (vid högskolor och universitet) samt inom forskningen. Den vänder sig till både studerande och doktorander i flera ämnen som till exempel medicin, vård, odontologi, lärarutbildningar, psykologi, socialt arbete, sociologi och pedagogik. Detta sammantaget gör boken särskilt kärnfull och reflekterande för läsaren eftersom den vidgar kunskapsfältet och även stimulerar till tvärvetenskapliga betraktelser och försök. Ett utomordentligt bra utgångsläge för en metodbok.

Boken är en antologi som fokuserar på kvalitativa metoder och är författad av totalt 19 kvalitativa forskare som har egna erfarenheter av metoderna (kapitelförfattare: Carl Martin Allwood, Mats Börjesson, Annika Capelán, Lotta Dellve, Febe Friberg, Kristina Göransson, Magnus Hakeberg, Ulrika Hallberg, Åke Ingerman, Joakim Isaksson, Rickard Jonsson, Gunilla Klingberg, Cecilia Larsdotter, Staffan Larsson, Maria Nyström, Jonas Ringström, Hans Thulesius, Ulla Wide, Joakim Öhlén). Metoder som tas upp i boken är bland annat innehållsanalys, grundad teori, fenomenologi, intervjuer och kvalitet i kvalitativ metod. Men läsaren möter också beskrivningar och problematiseringar av fokusgrupper, deltagande observation, diskursanalys, vetenskapsteori, fenomenografi, hermeneutik, narrativ analys, riktad kvalitativ innehållsanalys, tolkande beskrivning.

Redaktörerna för boken är övertandläkare/professor Gunilla Klingberg och socionom/docent Ulrika Hallberg, båda vid Malmö universitet. De har lyckats tillsammans med bokens kapitelförfattare att skapa en god struktur och innehåll

i boken. Det är lätt att läsa de olika delarna och bokens tydlighet tror jag kommer att få en stor betydelse för läsarna att bekanta sig med och kunna fördjupa reflektionerna om den kvalitativa forskningsmetodikens möjligheter och utmaningar. Boken består av totalt 15 kapitel och avslutas med ett användbart person- och sakregister. Varje kapitel avslutas med litteratur- och källhänvisningar och boken innehåller inte mindre än totalt 427 metodreferenser på olika språk. För att beskriva och underlätta för läsarens förståelse av de olika metoderna finns ett antal tabeller och figurer i de olika kapitlen. I bokens inledning skriver bokens båda redaktörer om tillblivelsen och bokens struktur. De skriver följande:

”Vår önskan med denna lärobok är också att varje enskilt kapitel ska andas unicitet och återspegla forskarens egen erfarenhet av den valda metoden. Vi har medvetet valt bort en strömlinjeformad utformning i kapitlen och i stället låtit individualiteten blomstra. För så uppfattar också vi kvalitativ forskningsmetodik. Det är en unik forskningstradition som låter forskarens, eller i detta fall studentens, egen individualitet komma fram. I den kvalitativa forskningsmetoden är det du som är instrumentet. Analysen går genom dig och din förståelse och ditt unika perspektiv på omvärlden. Det ska mycket till för att säga att en kvalitativ studie är felaktig, under förutsättning att man följt analysstegen för vald metod. I stället ska och bör man se varje enskilt arbete som en pusselbit i ett mycket, mycket större pussel. Eftersom du som forskare eller student är instrumentet och den som skapar resultatet i interaktion med dina data, behöver du vara transparent med just din förståelse och ditt perspektiv i det studerande området” (s.28).

Det här är en ypperligt sammansatt metodbok om kvalitativa metoder som visar på lång erfarenhet hos kvalitativa forskare och författare som medverkar i antologin. Antologin är sammansatt på det viset att den inte spretar utan att den omfattar en gedigen genomgång av de olika kvalitativa metoderna samtidigt som läsaren får ta del av forskarnas egna erfarenheter och reflektioner. Redaktörerna beskriver boken som en antologi och lärobok i kvalitativa metoder. Det är boken i högsta grad. Men den ger också något mer nämligen ett stort bidrag till en samlad forskningserfarenhet om kvalitativ metod hos erfarna forskare med en gedigen kunskap på området. De delar generöst med sig av sina tankar, reflektioner och erfarenheter. Det här är definitivt en helt ny metodbok som öppnar upp nya möjligheter och utmaningar med att använda kvalitativa metoder i den högre utbildningen och i forskningen.

Efter att ha själv undervisat i vetenskaplig metod under många år både vid Göteborgs universitet och Umeå universitet konstaterar jag att den här boken är unik och ett mycket värdefullt bidrag till att medvetandegöra och resonera om kvalitativa metoder. Det är en bok som kommer att berika både studenter och doktorander men även lärare som undervisar i forskningsmetodik och

vetenskaplig metod. Jag vill varmt rekommendera denna bok även till yrkesverksamma forskare i olika ämnen. Att kunna få ta del av andra kvalitativa och seniora forskares kunskap och erfarenheter är inte bara intressant och viktigt. Det är en fråga om lärande och att få en inblick i andras erfarenheter. Låt dig därför inspireras när du läser denna bok då kapitelförfattarnas olika förståelse och ämnestillhörigheter berikar de olika perspektiven och metoderna. Det är en möjlighet – helt enkelt!

Jörgen Lundälv
docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet,
docent i trafikmedicin vid Umeå universitet.